

2. Visie

De gezamenlijke Almeerse schoolbesturen hebben afgesproken dat passend onderwijs geldt voor leerlingen en jongeren van 2 tot 23 jaar in Almere. Samen met partners zoals ouders, docenten en professionals in de jeugdketen willen de schoolbesturen alle leerlingen passend onderwijs bieden op het niveau dat leidt tot een zo goed mogelijk eindresultaat. Dit zoveel mogelijk binnen de stad Almere met als motto 'Alle leerlingen in Almere zijn succesvol op school'.

Dat vraagt om een goede ondersteuningsstructuur binnen het regulier voortgezet onderwijs en een dekkend aanbod aan arrangementen en speciale voorzieningen, waaronder het VSO. Het vergroten van de handelingsbekwaamheid van de professionals (docenten en ondersteuners) is een belangrijk aandachtspunt. Hierbij staat de maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid van scholen met hun ketenpartners centraal.

Leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben dienen op maat, tijdig en zonder al te veel bureaucratie een passende onderwijsplek te krijgen. Even belangrijk is dat zo min mogelijk leerlingen als gevolg van late signalering of ontoereikende ondersteuning buiten de boot vallen waardoor extra ondersteuning nodig is. De aandacht gaat daarom uit naar preventie, vroegtijdig signaleren, diagnosticeren en handelen. Een goede samenwerking van partners in onderwijs en jeugdhulpverlening is hierbij essentieel.

Het Samenwerkingsverband VO gaat uit van de kracht en de mogelijkheden van de leerling, het streeft naar maximale talentontwikkeling en uiteindelijk een goed toekomstperspectief. Elke leerling krijgt de meest passende ondersteuning, bij voorkeur op de eigen school, met als leidraad 'regulier als het kan en speciaal als het nodig is'. Scholen werken met ouders en andere partners samen en maken optimaal gebruik van elkaars kennis en expertise.

2.1. Waarom ook weer passend onderwijs?

Zoals de docent niet alleen staat binnen zijn school, is een school geen eiland binnen de samenleving. Verschuivingen in het denken binnen die samenleving hebben onherroepelijk hun invloed op het onderwijs zelf. Zo kunnen we de maatschappelijke positie van mensen met een beperking bezien vanuit een emancipatorisch perspectief: een minderheid die zijn plek in de maatschappij opeist nadat vele andere minderheden hiervoor gestreden hebben. Een minderheid die aangeeft zich achtergesteld te voelen door hardnekkige uitsluiting en segregatie, waardoor er minder kansen zijn weggelegd om volwaardig te kunnen participeren binnen de maatschappij¹ (Schuman, 2009).

Nussbaum (2010) brengt nog een ander ethisch aspect in. Zij wijst erop dat we het vermogen nodig hebben verschillen tussen mensen te onderkennen om ons zo beter in de ander te kunnen verplaatsen. Dit stimuleert de empathie die helpt voorkomen dat we elkaar afrekenen op de mate waarin we nuttige burgers zijn. Deze vaardigheid kun je alleen vooral ontwikkelen als je als kind leert met deze verschillen om te gaan in de eigen klas. Dan moet je die verschillen daar natuurlijk wel tegenkomen. In de visie van Nussbaum kunnen we een relatie zien tussen passend onderwijs of inclusie en burgerschap, die nodig is voor een gezonde democratie². Scholen kunnen zo leerlingen bijbrengen dat afhankelijkheid geen zwakte is en dat het normaal is om anderen nodig te hebben en elkaar te helpen, door situaties te creëren waarin leerlingen zich kunnen bekommeren om anderen. Tevens worden hiermee stereotyperingen voorkomen en wordt tolerantie bevorderd.

Passend onderwijs kunnen we ook bekijken vanuit het perspectief van de rechten van het kind. In de Convention On The Rights Of The Child³ (Unesco, 1989) vinden we artikelen die een sterke relatie hebben met passend onderwijs en direct verwijzen naar inclusie. Het is opvallend dat Nederland deze kinderrechtenwet geratificeerd heeft en dat het beleid passend onderwijs pas vele jaren later op gang

¹ Schuman, H. (2009). *Inclusief onderwijs: dilemma's en uitdagingen*. Apeldoorn: Garant.

² Nussbaum, M. (2010). *Niet voor de winst: waarom de democratie geesteswetenschappen nodig heeft*. Amsterdam: Ambo.

³ Unesco (1989). Convention On The Rights Of The Child.

is gekomen. Tevens valt op dat dit beleid niet ontwikkeld is met deze kinderrechtenwet als uitgangspunt. Enkele essentiële artikelen:

- Kinderen hebben het recht om samen te leren.
- Kinderen mogen niet uitgesloten worden vanwege een beperking.
- Er mag geen wettelijke reden zijn om kinderen apart te houden.
- Kinderen ontwikkelen zich sociaal en cognitief beter in een inclusieve setting.
- Uitsluiting maakt kinderen angstig, onwetend, bevooroordeeld.

Passend onderwijs berust op meer dan één fundament: het normalisatieprincipe gekoppeld aan emancipatorische idealen ten aanzien van mensen met een beperking, een maatschappijvisie waarbij insluiten vanzelfsprekend is en uitsluiting of discriminatie voorkomen dienen te worden en tot slot het rechtvaardigheidsbeginsel en het principe van gelijke rechten, gelijkwaardigheid en gelijke kansen. Pragmatici wijzen tot slot nog op wetenschappelijk bewezen positieve effecten van inclusief onderwijs (Van Meersbergen & De Vries, 2017)⁴.

Visiebouwstenen

Tijdens de eerder genoemde werkconferentie van 18 januari 2018 is aan de deelnemers in het VO gevraagd bouwstenen in de vorm van kernwaarden aan te leveren om daarmee een breed gedragen visie te verwoorden. Rectoren, bestuurders, docenten, adviseurs, ouders, begeleiders en zorgcoördinatoren zijn in groepjes met een opdracht aan de slag gegaan om deze kernwaarden aan te leveren. Dat leverde een woordveld op met daarin de essentiële en fundamentele waarden.

De *leerling centraal* staat ook letterlijk in het woordbeeld centraal.

Deelnemers lijken het erover eens dat passend onderwijs hier begint en alleen dan kan slagen als het belang van de individuele leerling binnen de groep

zodanig wordt gediend, dat deze zijn of haar talenten optimaal kan ontwikkelen. Om dit te bereiken wordt passend onderwijs gezien als een *maatschappelijke opdracht*, waarin alle professionals, ouders en leerlingen samen bouwen aan een *toekomstperspectief voor elke leerling*. Dit met het oog op een volwaardige maatschappelijke participatie van de leerling in die toekomst.

Naast samenwerking worden vertrouwen, flexibiliteit, expertise en deskundigheid genoemd als belangrijke fundamentele voor passend onderwijs. Opvallend is dat niet alleen de leerling centraal staat, maar dat de ondersteuningsbehoefte van de docent of de school eveneens aandacht krijgt: ten slotte vindt daar passend onderwijs plaats. Passend onderwijs, zo interpreteren wij, is *gewoon goed onderwijs voor elke leerling*.

2.2. Een sterke positie van ouders, betrokken vanaf het begin

Opvoeding en onderwijs zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Ouders en onderwijs hebben hetzelfde doel voor ogen: een optimale schoolontwikkeling van de leerling, waarbij samenwerken het

⁴ Meersbergen, E. van & Vries, P. de (2017). *Handelingsgericht werken in passend onderwijs*. Utrecht: Perspectief.

uitgangspunt is. De ouders/verzorgers (hierna: ouders) hebben daarin vrijwel altijd de regie, ook als er professionals uit de gezondheidscentra, praktijkondersteuning, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp, geestelijke gezondheidszorg, vrijwilligersorganisaties en ouderraden betrokken zijn. Zij zijn vaak maar tijdelijk bij de ontwikkeling van deze leerling betrokken en hun inspanningen hebben alleen kans van slagen wanneer ouders de regie behouden en er optimaal wordt afgestemd en samengewerkt. De praktijk kan soms overigens weerbarstig zijn.

Het Samenwerkingsverband VO, de gemeente en de organisatie Actief Ouderschap werken in een driehoeksverhouding samen aan het versterken en bekrachtigen van de samenwerking tussen ouders en professionals. Voorstellen hiertoe worden de komende tijd in een werkgroep voorbereid.

Naast de samenwerking tussen ouders en school rondom leerlingen, is er ook collectieve belangenbehartiging in de vorm van medezeggenschap. Ouders kunnen zich laten vertegenwoordigen in de medezeggenschapsraad van de school en daar adviseren over het schoolondersteuningsprofiel van de school en over de toewijzing van (extra) ondersteuningsmiddelen.

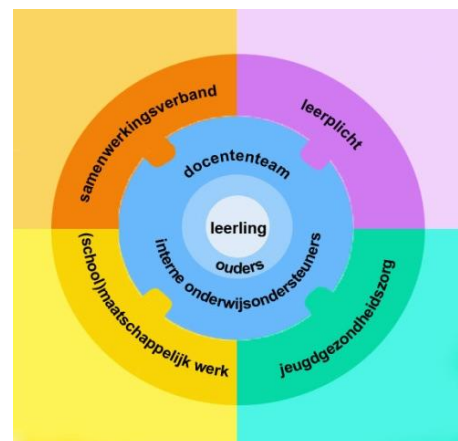
Ouders hebben ook het recht op instemming op het ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband VO. Zij kunnen zich door de medezeggenschapsraad van de school laten voordragen voor de daarvoor opgerichte Ondersteuningsplanraad (OPR), een speciale medezeggenschapsraad van Samenwerkingsverband VO. Deze heeft volgens wettelijke kaders de taak om eens per vier jaar instemming te geven aan het ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband en vervolgens de realisatie in het oog te houden.

2.3. Ononderbroken samenhang

Leerlingen die alleen passend onderwijs kunnen krijgen met behulp van (extra) ondersteuning, hebben al gauw te maken met verschillende beroepskrachten, regelingen en instellingen. We rekenen het tot de maatschappelijke opdracht aan het Samenwerkingsverband, dat dat niet leidt tot breuken, overgangsvervalsingen of onoverzichtelijke grensgebieden. We zoeken actief de samenwerking met gemeente en partners in onderwijs, zorg en jeugdhulp en zetten onze eigen inspanningen zoveel mogelijk in lijn met die van anderen. In hoofdstuk 6 gaan we daar uitgebreider op in.

Samenwerking met professionele partners

Uit de illustratie hiernaast blijkt dat leerlingen die wat meer ondersteuning nodig hebben, niet alleen kunnen rekenen op hun ouders maar ook op de professionals die bij het onderwijs aan en de begeleiding van deze leerling betrokken zijn. In het onderwijsnetwerk ontmoeten professionals uit onderwijs, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp en sociaal domein elkaar in het breed en krachtig verbinden van elkaars werkveld. Daarnaast komen de voorzitters van de ZAT's van de scholen zes maal per jaar bij elkaar om elkaar te ondersteunen in het vinden van de juiste professionals bij externe jeugdhulp en andere partners.

Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO)

Alle partners in het Samenwerkingsverband VO willen leerlingen in staat stellen om zich veilig en gezond te ontwikkelen, waar nodig met behulp van een goed en voldoende beschikbaar aanbod van jeugdhulp. Dat is ook wat de Jeugdwet⁵ beoogt. Het beleid is steeds vaker preventief van aard. De schoolbesturen nemen hun verantwoordelijkheid om elke leerling van een passende plek op school te voorzien.

⁵ Zie website rijksoverheid: [Jeugdhulp bij gemeenten](#)

Binnen het onderwijs zijn daar verschillende partners bij betrokken. Naast het Samenwerkingsverband zijn dat de gemeente Almere, de schoolbesturen van het primair- en voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs en de voorschoolse voorzieningen. Deze partners voeren daarom conform de Jeugdwet en de uitgangspunten van passend onderwijs een Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO).⁶ Het gezamenlijk doel van dit OOGO is bekrachtiging van het partnerschap en het realiseren van een ononderbroken leer- en ontwikkelingslijn vanuit verschillende domeinen en verantwoordelijkheden. Het uitgangspunt is dat er wordt samengewerkt met ouders en leerlingen.

In het OOGO worden afspraken gemaakt met betrekking tot de raakvlakken tussen jeugdhulp en passend onderwijs. Concreet zijn afspraken vastgelegd over:

- verbinding onderwijs en jeugdhulp
- overgangen
- thuiszitters
- leerlingenvervoer
- onderwijshuisvesting
- aansluiting tussen onderwijs en de onderkant van de arbeidsmarkt

Samenwerking met het jeugddomein

De gemeente Almere, het Samenwerkingsverband VO, de schoolbesturen van het primair en voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en het hoger beroepsonderwijs willen intensief samenwerken aan een ononderbroken leer- en ontwikkelingslijn voor alle Almeerse leerlingen. De Jeugdwet geeft de verantwoordelijkheid aan gemeenten om een kwalitatief goed en dekkend netwerk aan jeugdhulp en ondersteuning te bieden, zodat leerlingen en gezinnen in staat worden gesteld om veilig en gezond op te groeien. Preventief beleid is een van de belangrijke opgaven voor de gemeente, om zo thuiszitten en uitval te voorkomen. Samenwerking met alle sectoren en partijen die een rol spelen in het leven van leerlingen en gezinnen is daarbij van groot belang. Eén aanpak, één plan waarin ondersteuning op school en ondersteuning thuis afgestemd worden, is een speerpunt in het beleid van de gemeente Almere.

De Inspectie van het Onderwijs

De basiskwaliteit en de basisondersteuning vallen onder de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen, het realiseren van het aanbod op de extra ondersteuning valt onder de verantwoordelijkheid van het Samenwerkingsverband. De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de basiskwaliteit van het onderwijs binnen de scholen en is tevens de beoordelaar van het Samenwerkingsverband op de resultaten, kwaliteitszorg, ambitie en financieel beheer. Bij het toezicht op het Samenwerkingsverband VO maakt de inspectie gebruik van een waarderingskader.⁷ Het totale onderzoekskader voor het voortgezet onderwijs is een normerend document waarin scholen en besturen hun eigen kwaliteitsaspecten kunnen benoemen.

2.4. Transparantie

Alle VO- en VSO-scholen hebben een schoolondersteuningsprofiel opgesteld. Dit document beschrijft samen met het schoolplan de ondersteuningsmogelijkheden die de school kan bieden. Deze informatie wordt door iedere school op de eigen website weergegeven. Op de website van het Samenwerkingsverband kunnen ouders ook alle basisinformatie met betrekking tot passend onderwijs terugvinden.

⁶ Art. 18a, negende lid, WPO

Zie website Passend Onderwijs Almere voor de actuele uitwerking van deze onderwerpen. [Convenant OOGO Passend Onderwijs](#)

⁷ Bijlage 3: waarderingskader passend onderwijs

2.5. Ambities

Wat willen we bereiken?	Het organiseren en versterken van het maatschappelijk partnerschap in Almere zodat alle ondersteuningsteams van de V(S)O-scholen zijn verbonden met de toegang tot jeugdhulp.
Wat gaan we daarvoor doen?	De aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp wordt verder uitgewerkt in het OOGO. Doorontwikkelen onderwijs-jeugdarrangementen (OJA en JOA) met passende bekostiging. Het verbeteren van de samenwerking in o.a. netwerken onderwijs-jeugd en het organiseren van expertmeetings. Het versterken en bekrachtigen van de samenwerking tussen ouders en professionals wordt nader uitgewerkt.
Hoe financieren we dat?	Budget organisatiekosten. Deels gemeente.
Hoe meten we onze resultaten?	De aanpak onderwijs-jeugdhulp wordt jaarlijks geëvalueerd. Samenwerkingsafspraken zijn vastgesteld en worden uitgevoerd.
Wat zijn de risico's?	Cultuurverschillen tussen onderwijs en jeugdhulp. Dreigend personeelstekort bij zowel scholen als JGZ. De investeringen vanuit de gemeente in onderwijs en jeugd zijn niet structureel en beperkt in omvang. Personeelstekort in zowel het onderwijs als jeugddomein.